

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.—
četrt leta 2.50
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 " " " " " trikrat . . . 10 " " " " " za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznaniha sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravišтво Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Celibat učiteljic.

Trst, dne 31. januarja 1910.

Te dni je imelo tukajšnje laško učiteljsko društvo „Lega degli insegnanti“ društven sestanek, kjer se je med drugim razpravljalo tudi o tem, ali naj bi se učiteljicam dovolila možitev ali ne. Govorilo jih je več o stvari za in proti. Gospica Rexingerjeva izjavlja, da je le neumestna sramežljivost, da bi se namreč ne reklo, da so učiteljice željne moža, vzrok, ako se ne govori o stvari, kakor bi se rado ter zagovarja stališče, naj bi se učiteljicam dovolil zakon ter to tudi utemeljuje. Kakor hitro se je to iz časnikov zvedelo, priobčijo v „Piccolu“ neke učiteljice, ki „niso članice imenovanega društva“, kakor same pravijo, protest proti izjavam gori omenjene učiteljice ter tudi one to utemeljujejo. Jaz, sama tudi učiteljica, sem popolnoma na strani onih, ki so za zakon, in sicer z občečloveškega stališča ter s stališča svobodoljubnosti.

Res je morda, da učiteljica-žena ne more popolnoma zadovoljivo izvrševati dvojnega poklica kot učiteljica in žena, oziroma mati. Pravim morda, ker poznam mnogo učiteljic, ki so omožene; ali so te morda slabše učiteljice? Na državnih ljudskih šolah so večinoma omožene učiteljice in vendar smatra ljudstvo te šole za najboljše. Sama sem tudi v svoji mladosti imela dve taki učiteljici, in danes, ko o tem razmišljam, ne morem očitati, da so nas zanemarjale. Izgovor torej, da bi omožena učiteljica morala zanemarjati šolo ali dom ali oboje, ne drži ali vsaj popolnoma ne. Nasprotno je pa res, da mi s splošno človeškega stališča moramo prepustiti človeku, in to je tudi učiteljica, kolikor največ svobode v njegovem dejanju in nehanju, ker se to ujema že s prosto voljo, ki mu jo je dal Bog in ki človeka povzdiguje nad vsa druga bitja. Sicer pa ima tudi učiteljica pravico do življenja, do mirnega družinskega kotička, kjer se naj v krogu svojih dragih odpočije po trudapolnem delu kot njen moški kolega. Saj ni nikdar in nikjer storila obljube celibata. Ne smela bi tedaj izgubiti sadu vseh svojih dolgoletnih študij in muk, ako se tudi ona slučajno spomni, da je človek.

Seveda bi bilo še manj liberalno kot prepoved možitve, ako bi bile po zakonu učiteljice primorane ostati v službi po možitvi tudi tedaj, ako bi same tega ne želele. Tak zakon se pa gotovo nikdar ne sprejme. Ni se nam tedaj treba braniti zakona, ki bi določal, da se učiteljice smejo omožiti že iz kolegialnosti in ljudomilosti. Bog ve kolikim družinam in kolegijam bi bila s tem olajšana ekzistenca. Sicer pa tudi ni rečeno, da ima gotovo vsak zakon otroke, in posebno za tako žensko bi bilo daljno poučevanje v šoli razvedrilo.

Pa tudi one, ki so iz tega ali drugega vzroka proti možitvi učiteljic, nič ne izgubijo s tem, saj se lahko odpovejo službi, ko pridejo do tega, da se poročijo. Te tedaj nič ne izgubijo, druge pa morda mnogo pridobijo. Že čut pravičnosti nas mora tedaj prisiliti, da smo na njihovi strani v tem stremljenju, ki mu je podlaga prostost volje. Ako se mi temu upiramo, se zdimo podobne onemu sužnju, ki je tako varen sužnosti, da se brani svobode, ko

mu jo ponudijo. In koliko bi bilo takih sužnjev? Nobeden menda. Me pa, ki hočemo veljati za izobražene, imamo toliko duha usuznjenosti v sebi, da se branimo na vso moč že tedaj, ko se komaj prikaže možnost, da se ne bo več toliko omejevala naša prosta volja. Res, skrajni čas je že, da postanemo res ljudje, ki imajo res razum in prosto voljo in si to prosto voljo izkušamo tudi ohraniti ter ne iščemo okov, ki bi nam jo še dalje oklepali.

Sicer se je pa zadnje čase uvedlo menda tudi na Dunaju, da se učiteljice smejo omožiti s pogojem, da si same plačajo suplente, ko bi zaradi nosečnosti in poroda ne mogle poučevati. V Istri učiteljice smejo od slučaja do slučaja ostati učiteljice tudi po poroki, ravnotako na Štajerskem.

Tržačanka.

Javna ljudska predavanja v Trstu.

Naš neumorno delavni odsek za javna predavanja, namenjena v prvi vrsti preprostem ljudstvu, je priredil slednje čase zopet par srečno izbranih in dobro uspešnih javnih predavanj. Pri tej akciji sodelujeta, kakor smo že omenili svoječasno, tržaško učiteljsko društvo in akademično društvo „Balkan“. Rekli bi, da ti društvi dejanski izvršujeta besede medicina M. Černiča, ki je izjavil na III. narodno-radikalnem shodu v Ljubljani: naj akademiki „stopijo v zvezo z učiteljstvom in položijo temeljni stranki dela demokracije in narodne ideje“.

O predavanjih samih, v kolikor jih še nismo omenili, nekoliko podatkov.

Dne 12. decembra 1909 se je vršilo šesto predavanje, in sicer v glediški dvorani tržaškega „Nar. doma“. Govoril je dr. Fr. Ilešič o tržaških Slovanih leta 1848. Vključ najneugodnejšemu vremenu se je udeležilo tega velezanimivega predavanja ogromno število poslušalcev, ki so napeto poslušali izvajanja simpatičnega in rutiniranega predavatelja. Šteli smo od 450 do 500 poslušalcev; v tem pogledu, menda rekord slovenskih predavanj.

Dne 27. in 28. decembra m. l. pa je predaval v sokolovi dvorani tržaškega „Nar. doma“ medicinar Mirko Černič o človekovem postanku, razvoju in koncu.

Obe predavanji sta bili deločeni samo za odrasle. Predavatelj je sprovedel svoje slušalce (povprečno 150 na število) skozi misterije rojstva, množenja in razpada človeškega bitja. Njegovi predavanji so ilustrovali posrečene skioptične projekcije.

Sredi vrvenja pustnega življenja je privabilo dne 11. januarja predavanje dr. Iv. Merharja, profesorja tukajšnje gimnazije, vendarle častno število (nad 120) poslušalcev. Predavatelj si je izbral temo: Prešeren in ilirska ideja. Naturalistično nam je skiciral Prešernovo idealno osebnost ter tedanjilski pokret in njegove nositelje. Težki predmet nam je znal predavatelj lahko umevno podati.

Dne 23. januarja 1910. je ponovil naš tovariš Ferdo Plešič svoje predavanje o kulturnem razvoju človeštva v tretjič, in sicer takrat na povabilo tamošnje čitalnice v Prvačini. Vključ nasprotovanju goriških klerikalnih časopisov je prihitelo nad 300 poslušalcev, ki so pazno poslušali njegovo z živim ognjem za predmet navdušeno besedo. Tudi to predavanje so ilustrovali skioptične slike.

Tako je priredil odsek za javna ljudska predavanja z žilavo vztrajnostjo in s požrtvovalnim sodelovanjem predavateljev že deset predavanj tekom štirih mesecev.

Upati je, in z dna srca želimo, da bi ta odsek ne omagal na svoji poti, težki sicer, a hvalevredni. „Na delo med ljudstvo!“ ta klic naj ga bodri v vseh neprilikah.

Kot kronisti omenjamo, da se je dosedanjih predavanj udeležilo nad 2000 poslušalcev; povprečno računeno tedaj nad 200 poslušalcev pri enem predavanju.

Sklepno moramo omenjati še neobičajno požrtvovalnost g. inž. Škaberneta, ki je spretno vodil skioptične projekcije. —

Literarna zgodovina narodnega gospodarstva.

Izbrani eseji.

Spisal F. L. Tuma.

Kaj je narodno gospodarska veda.

Angleški profesor, pri katerem sem poslušal logiko, nam je postavil najprej vprašanje, kaj je ta predmet, in odgovoril nato tako: „Kaj je logika, vidimo šele zadnje uro“. Skliceval se je pri tem na angleškega učenjaka, ki je dejal, da je treba najprej napisati o stvari celo knjigo, preden moremo odgovoriti na podobna vprašanja.

Ni samo sugestija te misli, če bi sledili radi temu zgledu. Profesor narodnega gospodarstva na škotski univerzi v Edinburghu izjavlja podobno v uvodu svoje velike učne knjige Principles of Political Economy, da je nemogoče stisniti celo razpravo in študij v en sam stavek in da taka preliminarne definicije kateresikoli znanosti ne more biti niti zadostna niti izčrpna. J. Shield Nicholson nadaljuje potem: Obenem se zdi umestno in je v navadi, označiti v uvodnem poglavju bistvo glavne vsebine, stvar, za katero gre, in metodo, ki je porabljena pri takem sistematičnem študiju kateregakoli dela znanosti. Posebno si je želeli take preliminarne definicije pri politički ekonomiji, kjer kažeta tako adjektiv kakor substantiv na nekaj, česar se večina pisateljev skrbno izogiblje, zakaj o politički ekonomiji se splošno misli, da nima ničesar ali vsaj samo malo opraviti z občno politiko na eni kakor z domačo ekonomijo na drugi strani. Morda je najbolje, če označimo stroko za sedaj v besedah Adama Smitha kot razisk o bistvu in povodih ljudske blaginje.

Tako se nam je pomuditi najprej pri besedi kot taki, pri glavni vsebini stroke, pri vprašanju metode, sistematike in njenega razmerja napram politiki, t. j. državi in napram domačemu gospodarstvu.

Do sedemnajstega in osemnajstega stoletja izprašujemo v človeški zgodovini zaman po pojavu, ki bi bil vsaj sličen oni panogi splošne vede in znanja, s katero se hočemo v nadaljnem podrobneje pečati. Naravno zato, da je tudi izraz iz razmeroma novega časa, četudi seže njegov koren tja do starih Grkov nazaj, (*oikos* = hiša in *politeia* = javna zadeva, res publica) tako, kakor je bilo sploh pri znanstvenem prodiranju v navadi, posluževati se prastarih, večinoma iz grščine posnetih izrazov.

Narodno-gospodarska veda, pri Francozih *économie politique*, pri Angležih *political economy* in zadnji čas *economics*, pri Nemcih *Volkswirtschaft* nazvana, se je razvila po eni strani iz vedno globljega prodiranja zgodovinske vede, ki se je razcepila po principu delitve dela v vse polno samostojnih panog, po drugi strani iz triumfov naravne znanosti v sedemnajstem in osemnajstem stoletju, ko so presojali in merili tudi državo in družbo po načelih prirodnoznanstva.

Znanje se razvija polagoma in v tisti meri v znanost, v kateri preneha služiti edino neposredni potrebi in koristi. Ideal vede je, da raziskuje resnico zaradi resnice same, brez ozira na rezultat, neodvisno od interesov političkih strank in pospodsarskih skupin. Vendar zato ne moremo pritrditi tistim, ki se sklicujejo pogosto na razliko med teorijo in prakso, ker v resnici takega nasprotstva ni. Na to nasprotje se sklicujejo preradi samo tisti, ki nimajo dovolj znanstvene naobrazbe, zakaj teorija ni nič drugega nego premišljevanje in raziskovanje o praksi. Vsekakor je res, da je praksa često več ali manj brez misli in brez predudarka. Ali misleča praksa bazira na teoriji.

Zibel narodno-gospodarske vede leži v Franciji, v najplodovitejši deželi Evrope. Razvila se je najprej kot quasi — znanost iz cele vrste filozofskih in naravnih spoznanj, o katerih se nam bo še navedbe pečati, njeno težišče pa se je preneslo kmalu na Angleško in tam jo je prvi konkretiziral Adam Smith v l. 1776. Oprostil jo je naturalističnega in sličnega balasta in s tem je stopil obenem v tako močnega kontrast, da velja danes ta veda v njegovem, zgoraj kratko označenem smislu, kot skrajni ekstrem v okvirju splošne znanosti, kakor se je razvila do najnovejšega časa.

Notranjemu razvoju je odgovarjala njena zunanost. Ko je stala še vsa pod vtiskom prirodoslovja, so sa imenovali njeni teoretiki fiziokratje: *φύσις* = priroda in *νόμος* = zakon. Ali v nasprotju s prirodoslovno vedo ima opraviti vsaka znanost, ki raziskuje državo in gospodarstvo, s človekom in njegovimi dejanji, od katerih zahtevamo uravne odgovornosti in ki se razvijajo v historičnem pomenu besede.

Pojav francoskih fiziokratov, tudi ekonomisti nazvani, je smatrati pravzaprav kot reakcijo na tedaj vladajoče državno naziranje o splošnem gospodarstvu. Francoski minister Colbert je oče tistemu sistemu, ki je dobil ime merkantilizma.

Vse javno kakor zasebno gospodarstvo je bilo do najpodrobnejših detajlov urejeno po strogih državnih predpisih, in najobskurnejša obrt se je morala ravnati po njih.

Merkantilizem pomenja gospodarsko življenje po predpisih paragrafov; fiziokratje

presojajo vse gospodarstvo iz vidika prirode in smatrajo zato samo zemljo kot resnično produktiven element; angleška šola z Adamom Smithom na čelu propaguje najskrajnejši gospodarski liberalizem, ki se odtrga ravnatoku od človeka kakor od prirode in pozna en sam namen: bogastvo.

Iz teh osnovnih pojmov in različnih si načel, ki vodijo posameznike, so se razvili posebni sistemi in struje, sedaj večkrat tudi smeri nazvani. V formalnem oziru govorimo o sistemu te znanosti tedaj, kakor pri vsaki vedi, ko se je odtrgala od drugih znanosti ter svojo snov svojemu bistvu primerno logično razdelila in uvrstila. O sistemih narodnogospodarske vede bomo govorili dotlej, dokler se ji ne posreči odgovoriti na svoje probleme na način, ki je brezdvomen in se ga ne da tolmačiti v vse polno zmislj. Dokler ni dobila medicina svojega sedanjega prirodnoznanstvenega značaja, je poznala aleopatični in homeopatični zistem, iz starih časov počenši imamo filozofičnih sistemov do danes vse polno.

Posebno v literarni zgodovini narodnega gospodarstva se imamo neprestano pečati o najrazličnejših načelih in naziranjih, ki vodijo posamezne teoretike pri reševanju onih problemov, ki se pojavljajo vsak dan v večjem številu v gospodarskem življenju človeka.

Ta razlika nam pade v oči, ako le samo pogledamo, kaj si sploh ta ali oni teoretik misli pod narodnim gospodarstvom.

Adam Smith odgovarja na to vprašanje v četrtem delu svoje znamenite knjige, ki ji bo namenjen eden prihodnjih esejev, pod naslovom: Of systems of Political Economy: Politiška ekonomija pozna iz vidika državnika ali zakonodajalca dve različni nalogi: kako producirati dovolj dohodkov in imetja za ljudstvo ali točneje, kako jih napraviti sposobne, da se oskrbe s takimi sredstvi in kako priskrbeti državi toliko dohodkov, da zadostujejo za javne zahteve.

(Konec tega članka prihodnjič.)

Bratoma dr. Gustavu in dr. Benjaminu Ipavicu, slavnima slovenskima skladateljema spomenik!

(Klie slovenskemu narodu!)

Ko slišiš glasiti se tvojega naroda najboljša imena, se glasita tudi imeni dr. Gustav Ipavice (* 15. avgusta 1831, † 21. avgusta 1908) in dr. Benjamin Ipavice (* 24. decembra 1829, † 20. decembra 1908). Zibelka je obema tekla v Št. Jurju ob juž. žel., umrla sta hitro zaporedoma, prvi v Št. Jurju, drugi v Gradcu. Bila sta velezasluzna moža. Oba zdravnik, ljubljena od svojih bolnikov, sta izvrševala čez 50 let zvesto svoj poklic; Benjamin mnogo let brezplačno kot primarij otroške bolnišnice v Gradcu, Gustav je bil 35 let župan in častni župan v Št. Jurju ob juž. žel., častni občan mnogih slovenskih občin ter ima tudi trajne zasluge v kmetijskih panogah.

Bila sta častna člana mnogih slovenskih domačih in tujih društev, in sam cesar ju je odlikoval. Ob njihju smrti so pisali celo nemški časniki v obsežnih člankih tako, kakor se piše le o velikih možeh — polno priznanja, hvale in občudovanja. Hvaležnost za tako delovanje bi opravičil samonasebi spomenik, in vendar vse te zasluge izginejo proti temu, kar sta bila imenovana Slovincem kot narodna skladatelja.

Kdor ju je poznal osebno, je opazoval njihju ljubeznivo vedenje, primerno duševnemu položaju vsakogar, s katerim sta občevala. Njihju značaj v bistvu vesel, se je prilagodil vsakemu položaju, vsaki starosti in vsaki struji. Take so tudi njihju skladbe. Prilagodijo se vsakršnemu srčnemu občutku.

Te pesmi ti budijo slehrni dan dušo k oni plemenitosti, ki sta jo vlivala iz svojega globoko čutečega srca brata Ipavice v svoje pesmi: ljubezen, prijateljstvo, čut za pravico in narodni ponos odmeva iz njih. — Pesem učinkujoča tako, je utrinek onega večnega solnca, ki ogreva srca in ki se imenuje umetnost!

Cela vrsta najkrasnejših melodij je bila ustvarjena tako, da zadene vsaka pravo srčno struno. Tako je uglasbil Gustav pesmi „Mrak“, „Kje so moje rožice“, „Oblačku“, „Mrzli veter“, „Tam za goro“, „Sredi vasi“, „Savaka“, „Zvečer“, „Jutri“, „Pod lipo“, „Perice“, „Planinska roža“, „Danici“ in nebroj drugih — „ble-

steča verižica muzikalnih biserov“. — Kako priljubljene so njegove pesmi, le en zgled: Ko so dobili pevci „Glasbene Matice“ v Ljubljani vabilo neke trvdke peti v gramofon najlepše slovenske pesmi, so jih peli pevci 15, ne da bi znali za skladatelja. In ko so se zahtevala imena dotičnih skladateljev, se je pokazalo, da je bilo od teh 15 pesmi 11 Gustav Ipavicevih.

Benjamin pa se je pospel v enem oziru še višje. Ovažujoč pomen pesmi za kulturni ugled vsakega naroda, ni ostal zgolj pri mali obliki takozvane „narodne pesmi“, temveč je podaril Slovincem skladbe večjega obsega, kakor „Kdo je mar“, opereto „Tičnik“ in opero „Teharskih plemiči“, ki je bila prva slovenska opera — a tudi te v popolnoma narodnem duhu. V „Teharskih plemičih“ kaže vrlino naših rojakov preteklih dni, ki so si zaradi svoje hrabrosti izvojevali plemstvo. V izvolitvi tega predmeta za svojo opero se vidi ljubezen do njegovega roda, ki mu ni bila zaaj prevelika nobena žrtve.

Zatorej se ni čuditi, da so uspele bratov Ipavicev melodije takrat najlepše, kadar so operale domovino. „Bodi zdrava domovina, mili moj slovenski kraj“, poje Benjamin, in „Slovenski deželi enake ne vem“, poje Gustav.

Domovini služiti s politiko pa jima ni bilo dano. Njihju miroljubni značaj jima tega ni dopustil. In vendar sta na političnem polju dosegla več, nego marsikateri nadarjen politik. Pred nekolikimi desetletji je vladala še neka napetost med Hrvati in Slovenci, ki je sedaj izginila in napravila prostor najpresrečnejšim odnosjem. In da se je to doseglo, k temu sta pripomogla nemalo tudi brata Ipavice, ne morebiti s političskimi čini, temveč s svojimi pesmimi. Ipaviceve pesmi pojejo na Hrvaškem ravno tako pogosto kot na Slovenskem. Ipavicevo pesem slišiš slehrni dan v zadnjem gorskem kotičku in na blestečih mestnih koncertih na Hrvaškem nič manj pogosto kot na Slovenskem. Tudi pri drugih slovanskih narodih sta Ipavice ljubljena domačina. In pesem „Slovenec sem“, ki jo je uglasbil Gustav, pojo sedaj že vsa slovanska plemena na pamet in je ta pesem tolmač drugim slovanskim narodom kako čuti Slovenec: dobi hlapčevanja je konec — „s ponosom reči smem, Slovenec sem“.

Na tej pesmi, ki je postala nova slovanska himna, se navdušujejo tudi ostala slovanska plemena. Samo ta pesem bi zaslužila spomenik!

Okolo 50 let sta brata Ipavice prepevala Slovincem nove pesmi, ki so vsakemu Slovincu srčni zaklad.

Te pesmi so seme, iz katerih je vzklilo lovorjevo listje, ki z njim venča Slovenec svoje mojstre pevce. Vidni znak v to pa bodi spomenik!

Iz najrazličnejših krajev naše ožje in daljne domovine se sliši klic: „Stavimo bratoma Ipavice spomenik!“ „Glasbena Matica“ v Ljubljani, „Šentjurski komite ad hoc“, nebroj slovenskih društev in bratje onkraj Sotle — vsi kličejo: Ipavice spomenik!

Stal bo v Št. Jurju pred novo šolo, učencem vsak hip na ogled, vsakemu domačinu v božilo in ponos ter tujcu v spoštovanje; stal bo za Št. Jurij in za celo slovensko ozemlje; stal bo, sedaj in vedno glasno kliče: „Tako slavi slovenski narod svoje velike može!“

V to naj prispeva vsa naša domovina, društva naj prirejajo večere itd. in darove bo izkazal „Komite od hoc“ v domačih časnikih.

Za Hrvate:

Milan Krešič, Janko Barle, predsednik saveza hrv. pjev. prebendar prvostolne cerkve društva v Zagrebu. v Zagrebu.

Za Čehe:

Oscar Netbal, koncertni ravnatelj dunajskih glasbenih umetnikov.

Za Slovence:

Matej Hubad, Prof. Anton Štritof, koncertni vodja „Glasbene Matice“ v Ljubljani, predsednik „Glasbene Matice“ v Ljubljani. Dr. Vlad. Ravnihar, Dr. Gojmir Krek, predsednik „Zveze slov. urednik „Novih akordov“ pevskih društev“.

Za krajevni odbor v Št. Jurju ob juž. žel.:

Franjo Kartlin, Janko Artman, t. č. predsednik ad hoc. t. č. blagajnik ad hoc. Anton Sivka, Jos. Drofenik, t. č. podpredsednik ad hoc. t. č. tajnik ad hoc. Dr. Josip Povalec, Dr. Jos. Ipavice, Dr. Anton Schwab, t. č. odborniki ad hoc.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj je imelo svoj občni zbor 6. dne januarja t. l. v Celju ob številni udeležbi. Kot gost je bil navzoč tov. Kurbus iz Slivnice pri Š. Jurju ob j. ž., svojo odsotnost so pa opravičili ga. Pristovškova, ga Brinarjeva in tovariša Stukelj in Petriček.

V svojem vznesenem pozdravnem nagovoru je tovariš predsednik Ludovik Černej izrazil željo, naj bi se nade, ki smo jih gojili v minulem društvenem letu, izpolnile v novem, bodril pa je tudi člane k živahnemu društvnemu delovanju, zakaj tako živatarnje v društvu ne sme trajati dalje.

Po prečitaniu in odobrenju zadnjega zapisnika je občni zbor sklenil, da se nabavijo pri fotografu Rožunu čimprej slike za skioptik. Na predlog tov. Brinarja se sklene, da društvo prispeva za dva iztisa „Učit. Tovariša“ za njega razširjenje med slovenskimi učiteljskimi. Zaradi zborovalstva se je živahno razpravljalo, končno pa so navzoči člani sklenili, da se pri vsakokratnem zborovanju določi, kje in kdaj zborujmo, odbor pa že naj poprej pozve za primerne prostore. Blagajničarka tovarišica Kosijeva je ob svojem vzornem knjigovodstvu izkazala 176-72 K prebitka. Računskim preglednikom se izvolijo: tovarišica Betka Supanekova in tovariša Šah in Hribnik. Društvenina ostane kakor doslej, tudi časopise bomo dobivali tiste kakor v minulem letu.

Iz letnega poročila tajnikovega zvemo sledeče:

V minulem letu jo bilo 6 zborovanj. Prva tri zborovanja so bila jako dobro obiskana, zadnja tri pa slabo. Na vseh teh zborovanjih je bilo skupno 281 članov navzočih, tako da pride povprečno na vsako zborovanje 30 članov; največ jih je bilo meseca februarja (42), najmanj pa meseca novembra (21). Društvo ni priredilo letos nobenega izleta, bilo pa je zastopano po društvenem predsedniku in tajniku na izletu „Učiteljskega društva za laški okraj“ v Rimskih Toplicah.

Število članov je od lani naraslo za pet, tako da danes šteje naše društvo 82 rednih, 8 pa podpornih članov.

Imamo tudi 2 častna člana, torej za enega več od lani. Društvo je namreč na predlog tov. Petrička podelilo vrlemu tovarišu Arminu Gradišniku za njegovo neumorno 12 letno delovanje kot društveni predsednik častno članstvo.

Pri društvenih sestankih so bila tudi predavanja. Gospa Tilka Brinarjeva je predavala „Nekaj iz življenja naših mladih“. Tov. Brinar je razpravljal o izpremembi pravil, ob kateri priliki nam je tudi na kratko podal zgodovino našega društva. Tov. predsednik se je v primerih besedah spominjal 40 letnice šolskega zakona. Tovariš Slanc nam je podal poročilo o glavnem zborovanju „Lehrerbundovskup“ v Gradcu, tov. Brinar pa o „Zavezini“ skupščini v Mariboru. Prav zanimivo pa je bil potopis tov. Vrečarja „Izlet v Pariz“.

Začetkom leta se je izprožila misel, iznova oživotvoriti društveni pevski zbor, a nebriznosti tovarišev pevcev (in tovarišev pevsk se imamo zahvaliti, da smo še danes brez njega).

To leto bo naše društvo že 40 let na braniku za učiteljske koristi. Treba bo, da društvo to redko obletnico obhaja čim najveličastneje.

Končno je v svojem lepem poročilu bodril tovariše h krepkemu in vztrajnemu delu tudi v bodoče. Naši zanamci naj vidijo, da smo storili svojo dolžnost v ukrepitev svojega stanovskega ugleda in za napredek našega naroda, ne meneč se za napade od katerekoli strani. Ne bojimo se nikogar, ker vemo, da opravljamo kot ljubitelji resnice in napredka pošteno in odkrito delo. Vsak tovariš pa stopi na plan ter tiho, a vztrajno delaj — za boljšo bodočnost!

Potem se je vršila volitev društvenega odbora. Na občno obžalovanje dozdanih predsednik tov. Lud. Černej ni hotel več prevzeti tega častnega mesta, pa tudi nobenega odborniškega. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik tov. Fr. Brinar, nadučitelj v Gotovljah, namestnik tov. Er. Slanc, nadučitelj v Petrovčah; tajnik tov. Rud. Wudler, učitelj v Grižah; blagajničarka tovarišica Kosijeva, učiteljica v Teharjih; pevovodja tov. Rajko Vrečar, učitelj v Žalcu; knjižničar tov. Žagar, učitelj v Celju; odbornika tov. Anton Petriček, nadučitelj v Žalcu, in tov. Josip Čulek, učitelj v Št. Juriju ob juž. žel. — Imena izvoljenih tovarišev nam jamčijo, da je društveni odbor v dobrih rokah in da bo zastavil vse svoje močice povzdigo društvenega delovanja in za ukrepitev velike učiteljske organizacije. — Prihodnje zborovanje bo 19. marca v Celju.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 13. januarja t. l. svoje glavno zborovanje v ormoški okoliški šoli. Vkljub skrajno slabemu vremenu se je zbralo za sklepčnost zborovanja zadostno število udov. Kot gost je bila navzoča tovarišica Jezovškova iz Velike Nedelje.

V svojem nagovoru in pozdravu se spomni društveni predsednik tovariš Josip Rajšp v toplih besedah umrlega odvetnika in načelnika okrajnega zastopa, dr. Ivana Omulca, ki je bil vnet in vpliven zagovornik učiteljsstva in narodnega šolstva, kar je dejansko pokazal vsekdar in povsod, kjer se je nudila prilika, posebno pa pri sejah okrajnega in krajnega šol-

skega sveta, katerih korporacij je bil najuglednejši, dolgoleten in delaven član. V znak sožalja mu navzoči na predsednikov poziv zakličejo trikratni: slava mu!

Sklepom odborove seje z dne 13. januarja 1910 predlaga tovariš Porekar, da se lansko leto upokojeni tovariš Ivan Košar, nadučitelj velikonedeljski, imenuje častnim članom, kar se enoglasno sprejme, ko še tovariš predsednik našteva zasluge Košarjeve za naše društveno kakor družabno življenje.

Tovariš Dom. Serajnik je referiral o Druzevičevih pesmaricah, ki jih je priporočal, a) ker imajo pesmi v njih muzikalno vrednost, b) so pesmi in vaje metodično urejene, c) so pesmi v otroškem duhu, kakor tudi v tonovem obsegu šoloobveznih otrok zložene.

O svojem delovanju kot zastopnik učiteljsstva v okrajnem šolskem svetu je poročal tovariš Rajšp. Zborovalci so njegovo jasno poročilo vzeli z zadovoljstvom na znanje, ter mu izrekli zraven zahvale za njegov veliki trud popolno zaupanje.

Iz tajnikovega letnega poročila tovariša Rosine je posneti, da je imelo društvo 34 rednih, 3 izredne in 5 častnih, skupaj 42 udov. Od posameznih šol je bilo udov našega društva, in sicer iz: Bolfenka vsi 4, Huma vsi 3, Miklavža vseh 5, Ormož — okolice vseh 5, Runča 2, Središča 3, Svetinj vsi 3, Velike Nedelje 5, Tomaža 4; k tem je še pristeti 3 ude izven našega okraja in 5 častnih; izven društva je 9 tuokrajnih slovenskih učiteljskih oseb. Zborovanj je bilo 5, odborove seje 3. Vseh zborovanj so se udeležili 3 tovariši, nobenega 4 tovariši, oz. tovarišice. Pri zborovanjih je bilo 9 predavanj in daljših poročil.

Blagajnik, tovariš predsednik Rajšp, je izkazal 213-63 K dohodkov in 143-93 K izdatkov, torej 69-70 K prebitka. Na dolgu pa je še 13 udov 39 K udnine.

Za brezplačno pošiljanje „Učit. Tovariša“ jugoslovanskim učiteljskikom se dovoli 10 K in ravnatoku mariborskim učiteljskikom za razširjenje njihove knjižnice 10 K. Sklene se, naročiti skioptikon.

Volitev novega odbora. Predsednikom je bil izvoljen zopet tovariš Josip Rajšp, odbornikom pa tovariši: Anton Porekar, Ludovik Šijanec, Martin Šalamun, Jakob Preindl in Adolf Rosina.

Prihodnje zborovanje se vrši 3. marca t. l. v ormoški okoliški šoli; začetek ob 10. uri predpoldne.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca januarja K 20.559-18.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Srednješolski vestnik.

Gospodarstvo na srednjih šolah.

Stališče naše srednješolske mladine ni lahko, ker se rekrutira pretežna večina tiste, ponajveč iz ubožnejših slojev. Zato nas tembolj boli, ko slišimo tako pogostokrat pritožbe od raznih strani, da pri srednješolskem gospodarstvu ni vse tako, kakor bi moralo biti.

Saj je malenkost, boste rekli, da mora vsak dijak prineseti v šolo 4, 10, 20 h za razne pokvarjene stvari. Malenkost — pa zopet ne malenkost, ako naj prinese dijak-ubožec 10 h za stvar, ki se je niti dotaknil ni.

Tu vam je odpovedala kljuka pri ključavnicah. Profesor je bil tisti, ki je stopil v šolo pa mu je ostala kljuka v roki. Seveda — zob časa ne prizaneha ničemu, tedaj tudi kljuki ne — in človek bi mislil, da je čisto naravno, da da ravnateljstvo drugo napraviti, pa jo zaračunati koderkoli že.

Da, da — koderkoli že — pa najcenejše je vendar, da jo plačajo dijaki. Tedaj:

„Halo, pokvarili ste kljuko; tu je račun 4 K. Glejte, da imate jutri denar skupaj.“

No — in drugi dan so bile štiri krone tu, čeprav so trdili dijaki, da niso oni krivi in da je sploh manjkalo pri kljuki le malega žreblička.

Pa se vam pokvari tamle nekega dne dvigalo, ki dviga premog in drva iz pritličja v drugo nadstropje. Dvigalo — za katero večina dijakov niti ne ve ne!

„Dečaki — jutri prinesite iz drugega nadstropja vsak po 8 h za dvigalo, ki ste ga pokvarili!“

In dvigalo je popravljeno in plačano — država pa obvarovana pregroznih izdatkov!

In zopet — utrjala se je lani vrv pri tabli — vrv navadna, konopnena. Taka reč ne more večno trpeti!

Pa ste od sile! Vrv ste odtrgali! Pa da se to več ne zgodi, kupili boste nove vrvi — obe seveda! In da jih

ne potrgate takoj, jih bomo napravili žičaste, železne!"

In zgodilo se je tako — državi pa je ostalo nekaj vinarjev več za napravo novih kamionov! — Čudno pa, da se je od tistih dveh železnih vrvi do letos izpremenila ena že v konopneno!

Tudi stajalo za dežnike je šlo narazen, treba tedaj popravila — ki je najbolj ceno: Dijaki ga naj plačajo — saj oni postavljajo dežnike vanje!

No — seveda — pa so plačali popravo dijaki.

Da naj dijaki plačujejo črnilo, se niti ne čudimo, saj se to zahteva celo na nekaterih ljudskih šolah. Toda to črnilo je najdražje, kar ga poznamo: Cena 1:20 K za vsakega učenca na leto pač ni malo. Računajte pa samo: 400—500 dijakov po 1:20 K — pa dobite vsoto, da se tudi vi začudite, da porabijo dijaki toliko črnila za 20—30 šolskih nalog. Da pišejo dijaki vse druge stvari le s svinčnikom, itak vsak ve.

„Pa je to gotovo tinta posebne vrste!“ bodele ugovarjali.

Da, da — posebne vrste je na nekaterih šolah, take — da se le čudimo, da se gospodje profesorji ne upro, ko morajo popravljati naloge, pisane s tako slabo tinto.

Konec leta pride še en splošen račun: „Za razne stvari, ki ste jih med letom pokončali, prinesite še vsak 48 h, pa gotovo, ker drugače ne dobite šolskega izpričevala!“

Da, da — pa je prinesel 48 h celotisti, ki je prejel z izpričalom kopotrojki!

Čudimo se, da je to mogoče v državi, kakor je — avstrijska!

Kaj bi se ne moglo pri sku-pičku za črnilo toliko pridobičkariti, da se izogne takim mučnim eksekucijam?

„Da, oni denar dobe vendar šolski sluge za oskrbovanje tintnikov!“

„A tako? Kaj nima država toliko, da plačuje svoje sluge po delu in vrednosti?“

Malenkostno — pa vendar stvari tako težke, da razburjajo nas starše, ko so otroci vedno nad nami za te važne malenkosti. Razburjamo se osobito zato, ker vidimo v tem še nekaj težjega:

Da morajo dijaki nositi v šolo vinarje za razne stvari, to verujemo, ker smo enako morali delati nekdanji sami. A kdo nam pa jamči, da mora nesti naš otrok res 48 h in ne samo 20 h, da nas ni torej za 18 h opeharil?

„Ako pa imate tako pokvarjene otroke, potem pa — adioli!“ — pravite.

Ne tako! Pri najvestnejši vzgojse ne more zabraniti, da pade otrok v greh — saj zaide v slabo družbo in — saj je človek!

In tako se otroka uradno zavaja k malenkostnim nerednostim, ki pa postanejo lahko velike!

Tedaj proč s temi eksekucijami! Država pač lahko žrtvuje toliko kron, da se renovira star izrabljen inventar, ne da bilo treba puščati kri našemu revnemu dijaštvu, ne da bi se mudajalo prilike, da postane nepošteno in ne da bise vcepljal v mlada srca čutkri- vičnosti, ko mora plačevati dolg za nestorjene grehe.

Pa še eno stran gospodarstva moramo grajati! To grozno štedenje s kurjavo na nekaterih šolah. So nekatere šole, na katerih so se morali pozno v jeseni dijaki in profesorji mnogo dni tesno zavijati v svoje jesenske suknje, da so mogli sploh prestajati.

In zračenje! Neka šola je, na kateri je sluga okna enega razreda z žreblijem zabil, da niso mogli gojenci odpirati oken in sobe poljubno zračiti.

Naj se nam ne reče, da pavšalno sumničimo. Vsi slučajji, ki smo jih navedli, so le troha iz obilice, ki se gode dan za dnem! V to so nam priče gospodje profesorji-razredniki sami, ki so obsojeni v tako in enako eksekviranje in je nam na pričo nebroj dijakov, ki pohajajo naše srednje šole in ki žele ob takih plačilnih nalogih vsi srednješolsko upravo v zadnji kotiček Hadesa.

Nismo imeli s tem namena žaliti in napadati, imeli smo le namen, da pomagamo do izboljšanja neznosnih razmer.

Književnost in umetnost.

Živi človek po smrti dalje? — To knjigo je razglasil „Učit. Tovariš“ v inseratu zadnjih dveh števil. Ker se zanimam za spiritizem, sem jo takoj naročil, vesel, da do bimo tudi Slovenci prvo knjigo take vsebine. Ali, kako sem debelo pogledal, ko dobim knjižico z nemškimi naslovom: „Unser Verkehr mit den jenseitigen Weltbewohnern, als Jos. Haydn, L. v. Beethoven, Fr. Liszt, H. Heine, Priestern, Selbstmördern u. m. a.“

Herausgegeben und den hochgeehrten Herren Naturforschern, Psychologen zur weiteren Erforschung dieser merkwürdigen, unbekannten Naturkräfte und ihrer geheimnisvollen Erscheinungen ehrfurchtsvoll gewidmet von Thomas Kunstic, Volksschullehrer a. D. in Gonobitz. Preis 1 K, mit Postversendung 20 h mehr. NB. Wichtig für jedermann, besonders für Tonkünstler, Musiker, Priester und lebensüberdrüssige Mitmenschen.“

Pričakoval sem vendar, da najdem v knjigi vsaj kratko razpravo o spiritizmu. Toda nič vsega tega. Le v „Predgovoru“ omenja izdajatelj važnost spiritizma prav na kratko. Med drugim pravi:

„Schon der große Philosoph Immanuel Kant behauptete seiner Zeit, daß es künftighin noch bewiesen werden wird, daß der Geist des Menschen nach dem Abstreifen seiner irdischen Hülle, was wir fälschlich Tod nennen, fortlebt“ und an seiner Vervollkommnung weiter arbeiten muß und daß er schon hier in einer verknüpften Gemeinschaft mit allen immateriellen Naturen der Geisterwelt steht.“

Potem pa pravi nadalje pisatelj, da je tudi on imel vse za „humbag“, a se je sam prepričal ob spiritistiških sejah, da umrli še živijo in da lahko z njimi občujemo. Sklene pa tako-le: Wenn die Menschheit diese Wahrheit voll erfaßt haben wird, dann wird das Reich Gottes auf Erden seinen feierlichen Triumph feiern. Es wird an Stelle des Hasses Liebe, an Stelle des Zornes Geduld und an Stelle des Neides Wohlwollen treten. Dieses wünscht mit diesem Büchlein zu erzielen der Herausgeber.“

Nato sledi 26 protokolov spiritistiških sej. Zanimivo so vse, vendar jih bo umel le čitatelj, ki se je že prej poučil po kakem spiritistiškem delu, recimo po dr. Frieseja izborni knjigi „Stimmen aus dem Reich der Geister“ ali pa po epohalnem delu Aksakovem: „Animismus und Spiritismus“.

V „zaključni besedi“ pravi pisatelj: „Aus diesen wahrheitsgetreu niedergelegten Protokollen geht deutlich hervor, daß der Mensch unsterblich ist und nach dem leiblichen Tode in den Sphären fortexistiert und an seiner Vervollkommnung weiter arbeitet.“

Die Namen der anwesenden Zeugen (v omenjenih spir. sejah) stehén zur Verfügung. Kdor se zanima za 31 strani broječo knjižico, jo dobi v Konjicah pri g. tovarišu Kunsticu. Janko Leban.

Zvonček objavlja v 1. šte. to izbrano vsebino: 1. Materinske pesmi V. Vošnjak. Pesem. — 2. Strugar Pavel Pavlovič. Teodor Storm — Fr. Ločnikar. Povest. — 3. Zima. S. P. Pesem s podobami. — 4. Lažniva Danica. Mara Gregorčičeva. Igra. — 5. Dobra kupčija E. Gangl. Pesem s podobo. — 6. Danes meni — jutri tebi. Engelbert Gangl. Povest s podobo. — 7. Pozimi. J. P. Ovetan. Povest. — 8. Sonja. E. Gangl. Pesem s podobo. — 9. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. — Jubilej Petroleja. — Zimsko zalivanje. — 37 milijonov božičnih darov. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — V enajsto leto. — Najtopleje priporočamo!

Obrambni vestnik.

* **Skandal.** Pod tem naslovom smo priobčili v eni decemberski številki notico o kuharskem tečaju v hotelu „Tivoli“. Hkrati smo vprašali, kdo je pravzaprav povzročil, da je prišla Nemka voditi tečaj. Danes pa vemo, da jo to zasluga restavraterja imenovanega hotela. Ko je dotična Nemka vodila nekje na Korškem sličen tečaj, jo je restavratelj takoj angažiral, rekoč: „K nam morate tudi priti, gospodična!“ In ko mu je le-ta odvrnila, da so na Kranjskem tudi že za to izprašane učiteljice, ji je on odrezal: „Toda boljnih ne od Vas“. Čast in dika vrlemu možu, ki ima tako dobro mnenje o slovenskih učiteljicah!

Učiteljski vestnik.

Učiteljskišnikom v pomislek.

Piše F. K.

II.

Ni dovolj poznati samo psihe posameznika, marveč tudi socialne celote in mase. Učitelj nima opraviti samo z enim učencem, temveč s celim razredom. Psihiški akti posameznika so v gotovih časih, pod gotovimi okolščinami po kvaliteti in kvantiteti popolnoma različni. V masi so misli čustva poedince vedno odvisna od psihiškega stremljenja slednje. Istotako pridejo tudi v organizirani socialni družbi skupne psihiške težnje v poštev. In ali ni razred učencev končno socialna skupina? V pomenu besede, kot se rabi v vsakdanjem življenju, ne, če pa pomislimo na stremljenje, skupno dušno napetost, končni smoter, moramo

*) Sim. Gregorčič pravi Bogu v svoji „Človeka nika“:

Ko ilnatu boš ječo strli, ne bom umrl!...

pritrđiti. Kdor pa hoče imeti uspeh, mora poleg razmotrenj duševnih dejstev, ki se pojavljajo v poedincu v normalnih razmerah, poznati tudi vsaj deloma socialno psihologijo. Zadržne se na učiteljsku niti ne omenja kakor ne bi eksistirala, dasiravno je ogromne pedagoške važnosti. Koliko pa se vzame na učiteljsku psihologijo, ki ji je namen podati temeljna psihološka dejstva posameznika, in kakšna je snov po količosti in kakovosti, je znano vsakomur, ki se je bavil s predpisano knjigo „Allgemeine Erziehungslehre v. Dr. G. A. Lindner, zölfte Auflage von Dr. Theodor Tupetz“ je knjiga, ki naj poda temelj. V skromnosti se knjigi niti ni dalo naslova psihologije, kar pa je vendar nje glavni namen. Pa na to se niti ne pride, ko bi le snov bila nekoliko obširnejša in prirojena po rezultatih moderne empirijske, eksperimentalne psihologije. Namen knjige je, podati kandidatu osnovne psihološke pojme, na katerih naj bi bil zasnovan ves metodološki in hodegetički načrt. Nedostatki so veliki, in vsak, ki se je količak intenzivneje bavil s tem potrebnim in interesantnim, čeprav le kot s šolskim predmetom, je spoznal, da knjiga ne poda najnujnejših razmotrenj vzročnih zapovrstnostij, psihičnih zakonitostij, še manj pojem o pomenu in sili človeškega mišljenja.

Drugo, kar sem že omenil, ne pride tako nujno v poštev, kot nedostatek, da ne da knjiga nikakih razmotrivanj kavzalnih prehodov posameznih psiholoških tvorb. Še manj pa jemlje ozir na psihične pojave, ki so v direktni zvezi s fiziološkimi; in vendar so psihična razmotrenja s fiziološkega stališča objekt modernim psihologom, a poleg tega velikega pedagoškega pomena. Vsega tega predpisana učna knjiga pogreša, dolžnost posameznika je, nadomestiti nedostatek potom samoozbrazbe. Tu ni odlašanja, brez vseh izgovorov na delo! V „Sammlung von Abhandlungen aus dem Gebiete der pädagogischen Psychologie und Physiologie“ se nahaja mnogo prekrasnih del, ki bi prestudijana izpolnila vrzeli. Priporočljivo je, da bi se intenzivneje bavili s posameznimi deli avtorjev, ki so vse življenje posvetili študiju človeške psihe; n. pr. W. Wundt: Grundriß der Psychologie; Spencer: Prinzipien der Psychologie; Rehmk: Lehrbuch der allgemeinen Psychologie, Die Seele des Menschen.

(Dalej.)

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani je priredilo dne 29. jan. svoj tretji sestanek s tovariši učiteljskišniki, pri katerem pa ni g. dr. Žerjav predaval o narodnem gospodarstvu — kakor smo to naznanili — temveč se je zaradi dlakocepstva ravnatelja Černice moralna tema in pravadatelj premeniti. Poročal je tov. Jelenec o šolsko-higienični razstavi v Londonu. Predavatelj je natančno izpolnil svojo nalogo in nam s tem pokazal, kako koristna so slična potovanja in koliko nudijo človeku z ozirom na razširjenje njegovega duševnega obzorja, če zna prav izrabiti vsako priliko in zna spoznavati življenje. Pri poročilu o razstavi sami se je marsikomu krčilo srce, zakaj vsi smo spoznali, kako veliko skrb in pozornost polagajo razna oblastva na dobro šolstvo drugod in kako malo v primeri se stori za to pri nas. Po sklepu poročevalca je povzel besedo tov. in deželni poslanec Gangl, ki je po kratkem posnetku nekaterih misli predgovornika prešel na prvotni določeni tema o narodnem gospodarstvu. Primerjal je najprej ta predmet s predmeti, ki se poučujejo na avstrijskih učiteljskih, in dokazal, da je narodno gospodarstvo za učitelja z ozirom na njegov delokrog in blagor narodov iste važnosti kakor z ozirom na njegovo strokovno delovanje — pedagogika, ker duševna emancipacija, za katero deluje v šoli, je neobhodni predpogoj gospodarske osamosvojitve. Prvi pogoj k smotru pa je zavest posameznika, da spozna smisel gospodarskega dela, brez katerega ni misliti na kako celokupnost osamosvojitve. In kdo naj vdahne smisel gospodarskega življenja v narod, če ne učitelj; a kako ga naj vdahne, če ga v premnogh slučajih niti sam nima, ga ni prejel tam, kjer se mu je podeljevalo vse dobro za narod — v šoli. (Že zdavnaj smo prišli do spoznanja, da če si hočemo česa pridobiti, s čemer bi povzdignili narod in njega socialni položaj tudi z izvenšolskim delovanjem, ne smemo tega pričakovati od šole, temveč si moramo sami to pridobiti s proučevanjem gospodarskih in socialnih vprašanj in spisov. V tem oziru bi opozarjal tov. učiteljskišnike na našo socialno revijo „Naši Zapiski“. Opomba pisca!) Krasno je pa očrtal tov. poročevalec razvoj in gibanje, ki nastane v narodu kot posledica gospodarskega dela in osamosvojitve, namreč duševne osamosvojitve, katere posledica je samozavest, ki vzraste v narodu, in posledica te demokratizem, ki se nam prične označevati v enakosti posameznikov in stanov, da zna vsak posameznik ceniti svoje delo in njega pomen za celoto, da zna vsak stan ceniti svoje delo in njega pomen za celoto ter da se vsak posameznik zaveda, da je on uvažen in njegovo delo cenjeno od celote, ker je neobhodno potrebno za celoto — najsi bode še tako malenkostno in skromno. Tega posledica pa postane samoozbrazba posameznika in stanov ter tako naroda, da se ne da zavajati in podvreči tem ali onim faktorjem. Višek vsemu pa postane narodna zavest, ki ji dajejo trdno podlago vsa prej našeta dejstva in do katerih pridemo le na ta način, da prodro vsa ta stremljenja v narod

in postanejo njega last. — Nato se oglasi k besedi tov. Likar, ki poudarja, da veljajo vsa ta načela in pot tudi za učiteljstvo, da je tudi njega smoter osamosvojitve v prid narodu, ki pa prodre in pride le na ta način do veljave, če se vsak posameznik zaveda svoje naloge in če pojmi sodobne toke svetovnih kulturnih gibanj. Prodra pa lahko smisel teh stremljenj v naših vrstah le na ta način, če ga širi vsak posameznik v sebi in pri drugih ter ne čaka, da ga zbujajo še-le drugi. — Temu delu resnosti je sledil zabavni del sestanka, in naši tovariši učiteljskišniki so nam pokazali, da naše učiteljske vestno čuva priznanje dobrih pevcev od drugih zavodov in se to goji sedaj še bolj in v veliko višji meri nego nekoč. Da ne bom hvalil gostilničarja, kot je sicer jako v navadi pri naših poročevalcih o zborovanjih, naj mi čitatelji dovolijo omeniti, da smo imeli razen enega tovariša z dežele tudi nekaj naših cenjenih naprednih tovarišic v svoji sredi. Živele! — k.

Glasbeni vestnik.

Tečaj za pevovodje.

Slovenci smo pevski narod. Kamor človek gre, vedno sliši ubrane glasove, ki pojo lepe narodne pesmi. Umetne pesmi se tudi pojo, a tako, da človek res občuduje, kako je mogoče narediti iz lepe preproste pesmi tako moderno skladbo glede disonanc. Zapaziti je, da slovensko petje ni več tako na višku kakor nekoč. Kaj je vzrok? Učiteljstvo se je prej pečalo tudi z orglanjem, ko je to opustilo, se niso učitelji brigali tudi za glasbo več tako kakor nekdanj, zakaj vsakdo je rekel: „Kaj se hočem učiti, saj ne bom organist.“ In tako je manjkalo na deželi ljudi, ki bi vodili pevske zборе; če so jih pa vodili, so bili pa sami najbolj potrebni vodstva. Tako je slepec vodil slepega. Pri takih razmerah ni bilo mogoče dobiti uspehov. Ustanovili so sicer „Zvezo pevskih društev“, a ta zveza je mrtvo rojeno dete, ki deluje samo na papirju.

Kaj je potrebno, da povzdignemo petje? Najprvo to, da se vzgajajo ljudje, ki bodo zmogli voditi pevske zборе in ki bodo stremili za višjim smotrom, kakor je lokalna zabava. Slovensko deželno učit. društvo je ustanovilo v ta namen glasbeni odsek, ki ima v prvi vrsti namen vzgajati dobre pevovodje. V začetku januarja je prišel odgovor Gl. Matice na prošnjo, ki ji jo je poslal glasbeni odsek, da dovoljuje uporabo prostorov kjer naj se vrši za učiteljske tečaje za pevovodje, voditelj tečaja, koncertni vodja M. Hubad, je snov razdelil v tri dele: v teoretični, teoretično-praktični in praktični del. Teoretični del vsebuje teorijo, harmonijo (kot stranski predmet) in glavne pripomočke izobrazbe glasu (Stimmbildung), teoretično-praktični del pa pevsko šolo, vokalizacijo, deklamacijo in metodiko pouka. Praktični del ima poizkusne nastope po načelih, ki se mu vsade pri prej omenjenih predmetih. — Rednih obiskovalcev je okrog 20. Ker se je takoj v začetku opazilo, da so udeleženci tega tečaja resni ljudje, ki se ne strajajo suhoparnosti nekaterih predmetov, je pričakovati najlepših uspehov. Upajmo, da bo tekom 15 let stalo slovensko petje na višji stopnji kakor nekdanj in sedaj.

Kranjske vesti.

—r— Vsi predlogi, ki jih je stavil v deželnem zboru poslanec dr. Novak glede izboljšanja našega gmotnega stanja, so padli s 24 proti 22 glasovi. Predlogi so bili: oženjeni učitelji dobe 35 % drag. doklade, neoženjeni 25 %, ki se šteje v penzijo; službena doba se na podlagi § 56. drž. šol. zakona zniža na 35 let; podpore obolelim učiteljem deli komisija, izvoljena od dež. učit. konference. vse to bi veljalo seveda za učitelje in učiteljice. Proti sta glasovala tudi oba učitelja-poslanca Jaklič in Ravnikar. Nekaj listov je pisalo, da je obveljal predlog glede 35 letne službene dobe. Videli smo stenografični zapisnik, ki trdi, da tudi ta predlog ni bil sprejet. To je žalostno, a resnično!

—r— Za „Narodno šolo“ je zahteval posl. Gangl v proračunski debati 400 K podpore, ki jo je doslej redno prejemale od dežele. „Narodna šola“ je strogo dobrodelno društvo, ki dobavlja ubožnim učencem vse dežele šolske potrebščine. Tudi ta predlog ni bil sprejet. Proti sta glasovala oba učitelja-poslanca Jaklič in Ravnikar. Brez komentarja!

Štajerske vesti.

—š— Divji lovec v Ptuj. V nedeljo, 13. dne februarja t. l., zvečer uprizore v Narodnem domu v Ptuj mariborski učiteljski pripravniki s sodelovanjem ptujskih diletantk gledališko predstavo: F. S. Finžgar „Divji lovec“, narodni igrokaz s petjem v 4 dejanjih; čisti dobiček je namenjen društvu „Učiteljski pripravnik v Mariboru“; med dejanji svira lastni orkester.

Istrske vesti.

—i— Iz Marezig nam pišejo: Dne 23. pret. m. smo imeli v Marezigah prelep roditeljski sestanek. Na sestanku je bilo pri-

bližno 100 oseb, med njimi 7 tovarišev in tovarišic, g. župan občine Marezige Matko Kocijantič, nadalje tovariš in deželni poslanec Jos. Valentič, nadučitelj pri Sv. Antonu, s soprogo ter g. Franc Kosmina, obč. tajnik v Dekanih, tudi s soprogo. — Starši so se zbrali v šolski sobi kmalu po popoldanski službi božji. Navzoče pozdravi tovariš Miroslav Anžlovar, nadučitelj v Marezigah, ter v kratkih, a jedrnatih besedah obrazloži pomen roditeljskih sestankov. Nato pove poslušalcem program roditeljskega sestanka in izroči besedo tovarišici Jelici Prešernovi, učiteljici v Dekanih. Omenjena gospica kaj živo in temeljito govori o vzgoji otrok v predšolski dobi. Navzoči so jo poslušali z vso vnemo. Za njo prevzame besedo tovariš Silvester Ceruti, učitelj v Fruškah, ki v svojem referatu „Alkohol in nikotin“ prav lepo in poljudno razpravlja škodljive posledice o vživanju alkohola in pušenju tobaka pri otrokih. Besedo prevzame tovariš in deželni poslanec Jos. Valentič. Kot priljubljenca, kot resnega in delavnega moža je ljudstvo poslušalo z odprtimi usti in ušesi. — Kaj ginja je staršem razlagal o pomenu rednega obiskovanja šole. K besedi se še oglasi g. Franc Kerševani, občinski tajnik in knjigovodja posojilnice v Marezigah, ter tudi on živo priporoča staršem, naj vsak dan redno pošiljajo svoje ljubljence v šolo.

Tudi neki oče se priglasi in pokaže pisano polo, ki jo je pisalo 14 letno dekle, ki je sirota. S tem je hotel dokazati in je tudi dokazal, da stori šola prav mnogo, tudi če se otroci brez pravih roditeljev. — K zaključku se še oglasi tovariš M. Anžlovar ter zahvali starše, da so se zbrali v tako lepem številu. Prosi jih, naj uvažujejo podane jim nasvete, ki so jih slišali od govornikov in naj o priliki prihodnjega roditeljskega sestanka ne izostanejo, marveč naj se ga udeležijo še v večjem številu. — Po sestanku se je nabralo potem na predlog občinskega tajnika Keršovanija v prijateljski družbi za Družbo Cirila in Metoda K 8-56.

Goriške vesti.

—g— Kotarski učiteljski krožek kobariškega okraja na Tolminskem ima ob ugodnem vremenu v Borjani, gostilna V. Hrast, na pepelnico ob dveh popoldne sestankih in slaničovo južino. T. vavišice Nekotarice, tovariši Nekotarji in učiteljski prijatelji dobro došli!

Splošni vestnik.

Družba sv. Cirila in Metoda praznuje letos svojo petindvajsetletnico začetkom julija. Te slavnosti se udeležijo slovensko-narodno misleči rodoljubi vseh slovenskih pokrajin; vsa narodna društva pa naj bi vsako po svoje sodelovala, da bo slavlje veličastnejše. Program za to slavnost sicer še ni sestavljen, opozarjamo pa posebno vsa narodna društva, da se za to slavnost pripravijo, se mobilizirajo in s svojim sodelovanjem pospešijo velepomembno petindvajsetletnico obrambe in prosvete našega naroda po dični družbi sv. Cirila in Metoda.

Listnica uredništva.

Česar nismo mogli zaradi tesnega prostora priobčiti danes, porabimo prihodnjič.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 174. Kranjsko. 82 1-1

Na trirazredni ljudski šoli na Koroški Beli se vnovič razpisuje četrto učno mesto z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim potom semkaj vlagati najkasneje do 28. februarja 1910.

ter imajo na tukajšnji edikt z dne 10. avgusta 1909, št. 1201, vložene prošnje tudi za ta razpis veljati.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 23. januarja 1910.

[St. 242.

88 1-1

Na enorazredni ljudski šoli v Rakitni se razpisuje učno in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj predlagati do 1. marca 1910.

V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 28. januarja 1910.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Čez

ga ni!

Po njem ti jed diši,
Želodec ne boleha
In glava ne boli!

52-4

Zahtevajte izrečno „FLORIAN“!

Zavračajte ponaredbe!

Ljudska kakovost liter K 2-40

Kabinetna kakovost „ „ 4-80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

M. Poveraj

Gorica, na Travniku.

Prvi c. kr. privilegirani zavod za civilne in vojaške uniforme.

Zaloga modnega blaga, gotovih oblek in perila.

5-5

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem
poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd. 26-3

Modni salon

Ozmec & Vičič

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 7
Hotel pri Maliču 12-1

priporoča svojo bogato zalogo damskih in otroških klobukov.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

Avgust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo 52-3
stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd.
Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalne poizkušnje.
Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Našim rodbinam priporočamo 47

- Kolinsko cikorijo -

Založeno 1880.

Najlepša in najcenejša tinta celega sveta!
Universalni hrastovi tintni prašek

za takojšnjo zgotovitev izvrstnih, strupov in plesnobe prostih temnočrnih in bärvnih kancelijskih, šolskih in kopirnih tint.

Specialiteta:

Šolske tinte

v pušicah 1 do 5 kg. Cena 1 kg 4 K. 1 kg da 25 l najizvrstnejše tinte, velja torej 1 liter 16 h. Cenik, z opisom vseh priprav, p. t. šolskim vodstvom, uradom i. t. d. zastonj in franko. Naročila izvršuje zaradi enostavnosti po povzetju.

Izdelovalnica tintnih preparatov

W. Lampel
v Češki Lipi.

1-1

Pohvalno izpričevalo:

V Javorniku v Šleziji, dne 27./8. 1908.

Vaše blagorodje!

Med različnimi tintnimi praški in preparati spoznal sem Vaš univerzalni tintni prašek kot najboljši in bom Vaš izdelek kakor dosedaj tudi nadalje najtopleje priporočal. Se priporoča itd.

Gustav Nulle, nadučitelj.

Knjigarna

L. Schwentner

Ljubljana, Prešernova ulica 3

priporoča nastopne novosti:

Aškerc A.: **Akropolis in piramide.** Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3—, eleg. vez. K 4-50. 30-23

Cankar Ivan: **Za krilcem.** Obsega 13 novel in črtic z epilomgom. — Broširano K 3—, eleg. vez. K 4-50.

Levstik Vladimir: **Obsojenec.** Vsebinska: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Malloprou. Broš. K 2-50, eleg. vez. K 3-50.

Milčinski Fran: **Igračke.** Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K. Murnik Rado: **Jari junaki.** Humoreske. Br. K 2-50, el. vez. K 3-50.

Snažno se oblači

vsu rodovinu, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 52-29

Marije Jirsově

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov cefra, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. Vzorce blaga zastonj in franko.

Modna in športna trgovina

Modna in športna trgovina

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice, čipkasto blago, čipke, vložki, svilnate vezenine, Jabots, fichus, damski ovratniki in kravate, svilnati in baržunasti trakovi, pozamentirja, porte, žnore, resice, krepince, krepki in flori za žalovanje.

Serpe iz svile in čipk.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge in odeje za vozičke, sukanec za šivanje, pletenje in vezenje. Dišave, mila in ustna voda. Narodne vezenine, zastave, trakovi in znaki i. t. d. 52-2

Perilne, volnene in svilnate

bluze

spodnja krila iz batista, klota, listra in svile, hišne halje, predpasniki, vse vrste damskega perila, moderci, pasovi, rokavice, domači čevlji, galoše, nogavice, solčniki, dežniki, štrikane jope, čepice in gamaše za šport, žepni robci, kopalno perilo.

Posebni oddelek v I. nadstropju za **damske klobuke, slamnike, oblike in vse nakitne predmete za klobuke, pajčolani, kitničarja** in delavnica za moderniziranje klobukov, žalni klobuki vedno na skladišču i. t. d.

Oddelek za gospode:

Klobuki, cilindri, slamniki, čepice.

Srajce, spodnje hlače, spalne srajce, predprsniki, ovratniki, zapestnice, žepni robci, nogavice, rokavice, kravate, naramnice, podveze, dr. Jagrovo zdravstveno perilo, dežniki, dežni plašči, galoše, gamaše, odeje za potovanje, palice, ščetke za obleko, lase in zobe. Za turiste: pelerine, nahrbtnike, dokolenice, gamaše, plezalni čevlji, palice, vrvi, cepini, dereze, aluminijeve posode, thermos. **Potrebščine za sankanje, tenis in lovce.** — Sokolske potrebščine.

Nasproti glavne pošte.

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

Nasproti glavne pošte.